

Vergaderjaar 2017–2018

34 775 III

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Algemene Zaken (IIIA), de begrotingsstaat van het Kabinet van de Koning (IIIB) en de begrotingsstaat van de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (IIIC) voor het jaar 2018

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

Inhoudsopgave

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETSVOORSTEL	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	4
1	Leeswijzer	4
2	Ministerie van Algemene Zaken	5
2.1	De beleidsagenda	5
2.2	Beleidsartikel	7
A	Algemene doelstelling	7
B	Rol en verantwoordelijkheid	7
C	Beleidswijzigingen	8
D	Budgettaire gevolgen van beleid	9
E	Toelichting	9
2.3	Agentschap Dienst Publiek en Communicatie	13
2.3.1	Begroting van baten en lasten	13
2.3.2	Kasstroomoverzicht	15
2.3.3	Overzicht doelmatigheidsindicatoren	16
3	Kabinet van de Koning	19
A	Algemene doelstelling	19
B	Rol en verantwoordelijkheid	19
C	Beleidswijzigingen	19
D	Budgettaire gevolgen	20
E	Toelichting artikelonderdeel	20
4	Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten	21
A	Algemene doelstelling	21
B	Rol en verantwoordelijkheid	21
C	Beleidswijzigingen	21
D	Budgettaire gevolgen	22

E	Toelichting artikelonderdeel	22
---	------------------------------	----

BIJLAGEN

1.	Verdiepingshoofdstuk	23
2.	Moties en toezeggingen	24
3.	Evaluatie- en overig onderzoek	25

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETS- VOORSTEL

Wetsartikelen 1, 3 en 4

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. In afwijking van het derde lid is in het vierde lid bepaald, dat de begrotingsstaten van het Kabinet van de Koning en van de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten worden vastgesteld bij de wet waarmee de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Algemene Zaken wordt vastgesteld.

Het wetsvoorstel strekt ertoe om de onderhavige begrotingsstaten voor het aangegeven jaar vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor dat jaar. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota.

Met de vaststelling van deze wetsartikelen worden de uitgaven, verplichtingen en de ontvangsten vastgesteld. De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zogenoemde begrotingstoelichting).

Wetsartikel 2

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de baten en de lasten, het saldo van de baten en de lasten en de kapitaaluitgaven en -ontvangsten van de in de staat opgenomen baten-lastenagentschappen voor het onderhavige jaar vastgesteld. De in die begrotingen opgenomen begrotingsartikelen worden toegelicht in onderdeel B (Begrotingstoelichting) van deze memorie van toelichting en wel in de paragraaf inzake de agentschappen.

De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken,

M. Rutte

B. ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING BIJ DE BEGROTINGSARTIKELN

1. LEESWIJZER

Deze memorie van toelichting betreft de begrotingsstaten voor het jaar 2018 van het Ministerie van Algemene Zaken (inclusief die van het agentschap Dienst Publiek en Communicatie), van het Kabinet van de Koning en van de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten. Bedoelde begrotingen komen in de hoofdstukken 2 tot en met 4 aan de orde.

Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan het beleid van het ministerie (paragraaf 2.2) en het agentschap Dienst Publiek en Communicatie (paragraaf 2.3).

In de toelichting bij de begroting van het Kabinet van de Koning wordt achtereenvolgens ingegaan op de algemene doelstelling en de taken (paragraaf 3A) en de budgettaire gevolgen (paragraaf 3D).

In de toelichting bij de begroting van de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten wordt kort aandacht besteed aan de doelstelling van de Commissie (paragraaf 4A) en aan de budgettaire gevolgen (paragraaf 4D).

Voor wat betreft het verstrekken van beleidsinformatie wordt opgemerkt dat de begroting van het Ministerie van Algemene Zaken, gelet op de aard van de werkzaamheden en het ontbreken van een specifiek beleidsveld, geen aanknopingspunten biedt tot het benoemen van maatschappelijke effecten. Dit neemt niet weg, dat in de AZ-begroting ieder jaar zo goed en zo concreet als mogelijk inzicht wordt gegeven in de activiteiten. Waar mogelijk en zinvol zijn deze gevat in output-indicatoren.

In deze begroting zijn alle begrotingsartikelen ingevuld volgens de actuele Rijksbegrotingsvoorschriften, exclusief het voorschrift voor een centraal apparaatsartikel. De apparaatsuitgaven maken – in afwijking van de voorschriften en met instemming van de Minister van Financiën – onderdeel uit van de programma-artikelen.

Groeiparagraaf

De Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB) is opgenomen in de begroting.

2. MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN

2.1 De Beleidsagenda

Voor het Ministerie van Algemene Zaken en de Minister-President staan, overeenkomstig artikel 45 van de Grondwet, het algemene regeringsbeleid en de bevordering van de eenheid daarvan, centraal. In 2018 zijn in dat kader de volgende onderwerpen relevant.

Economische groei

De Nederlandse economie ontwikkelt zich positief. Zo groeit de economie naar verwachting in 2018 met 2,5% en daalt de werkloosheid naar 4,3%. De maatregelen ter uitvoering van het regeerakkoord van het kabinet-Rutte II hebben hieraan bijgedragen. Voor het versterken van de Nederlandse economie blijft de focus van het overheidsbeleid gericht op gezonde overheidsfinanciën, een evenwichtige inkomensverdeling en het versterken van duurzame groei van de economie.

Veiligheid

Afgelopen jaren is Europa meerdere keren geconfronteerd met verschrikkelijke daden van terreur. De inspanningen blijven onverminderd om het risico op terroristische aanslagen te verkleinen en Nederland veiliger te maken. Het kabinet heeft de afgelopen periode aanzienlijk geïnvesteerd in de versterking van de veiligheidsketen. Door de nieuwe Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten die in 2018 in werking treedt, worden de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) en de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) in staat gesteld om ongeacht de verdere technologische ontwikkelingen effectiever op te kunnen treden. Ook wordt met deze wet het onafhankelijk toezicht op de veiligheidsdiensten, waarvoor de Minister-President verantwoordelijk is, hierop aangepast. Er zal naast de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB) worden ingesteld.

De dreiging voor de nationale veiligheid is niet los te zien van de ontwikkelingen in de rest van de wereld. Het is de verwachting dat de onrust aan de buitengrenzen van Europa en de conflicten in het Midden-Oosten en Noord-Afrika voor de middellange en lange termijn aanhouden. Het onderkennen en tegengaan van deze dreigingen en risico's vereist een krachtige aanpak, nationaal en internationaal. Intensieve samenwerking met onze internationale partners is dan ook onontbeerlijk. In 2018 heeft Nederland een tijdelijke zetel in de VN Veiligheidsraad en kan zich zo actief inzetten voor internationale vrede en veiligheid.

Migratie

Door een afname en gewijzigde samenstelling van de instroom van asielzoekers is de opvangcapaciteit in de loop van 2017 afgebouwd. De komende periode zal structureel worden gemonitord hoe de situatie zich ontwikkelt en wat de prognoses zijn. Op deze manier kan op toereikende wijze worden gereageerd indien de situatie zich zou voordoen dat de instroom weer toeneemt. In Europees verband zal onverminderd worden ingezet op het verbeteren van de situatie in Italië en Griekenland, een solide uitvoering van de afspraken met Turkije, een herziening van het Gemeenschappelijk Europees Asielsysteem en blijvende samenwerking met herkomst- en transitlanden, met name in Afrika.

Europa

2017 is een bewogen jaar. Voor het eerst in 60 jaar bereidt een lidstaat zich voor op uittreding. Met het vertrek van het Verenigd Koninkrijk zal Nederland een lidstaat verliezen waarmee het nauwe economische, culturele en politieke verwantschap voelt. Het Brits vertrek heeft aanzet gegeven tot een discussie over de toekomst van Europa die tot aan de verkiezingen van het Europees Parlement in 2019 verder zal worden gevoerd. In 2018 blijft de Europese agenda onverminderd prioritair, gezien de huidige uitdagingen waar de Unie zich voor ziet gesteld. Tijdens de vergaderingen van de Europese Raad zal de focus naar verwachting liggen op belangrijke thema's als energie en klimaat, economische groei, migratie, terrorismebestrijding en het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid. Leidend blijven verder de prioriteiten die de Europese Raad heeft aangenomen voor de periode tot 2020. Ook zullen in 2018 de onderhandelingen van start gaan over het nieuwe Meerjarig Financieel Kader (MFK) na 2020.

Tot slot

Bovenstaande onderwerpen kunnen niet los van elkaar worden gezien. Het Ministerie van Algemene Zaken en de Minister-President bewaken samenhangen tussen verschillende beleidsterreinen en spelen hierbij een verbindende rol.

Het Ministerie van Algemene Zaken bestaat budgettair gezien voor een groot deel uit de interdepartementale shared-service organisatie Dienst Publiek en Communicatie (circa 40%). Voorts bestaat het Ministerie van Algemene Zaken uit het bureau van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, de Rijksvoorlichtingsdienst en het Kabinet van de Minister-President (tevens secretariaat ministerraad). Het Kabinet van de Koning (KvdK), de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) en de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB) behoren formatief en budgettair eveneens tot deze begroting, maar functioneren inhoudelijk zelfstandig. Tot slot wordt er toezicht gehouden door de directie Financieel-Economische Zaken en wordt het ministerie ondersteund door de directie Bedrijfsvoering.

Overzicht niet-juridisch verplichte uitgaven en bestemming (Bedragen x € 1.000)				
Art.nr	Naam artikel (€ tot. uitg. art.)	Juridisch verplichte uitgaven	Niet-juridische verplichte uitgaven	Bestemming van de niet juridisch verplichte uitgaven
1	Eenheid van het algemeen regeringsbeleid (€ 58.308)	€ 54.925 (94,2%)	€ 3.372 (5,8%)	overig
Totaal aan niet verplichte uitgaven			€ 3.372	

2.2 Beleidsartikel

2.2.1 Eenheid van het algemeen regeringsbeleid

A. Algemene doelstelling

Het Ministerie van Algemene Zaken coördineert het algemene regeringsbeleid. Doel is de Minister-President en de ministerraad adequaat te ondersteunen door beleidsinhoudelijke voorbereiding en afstemming en de woordvoering en communicatie hierover.

De ambtelijke ondersteuning van de Minister-President richt zich op de inhoudelijke advisering ter voorbereiding van de ministerraad en de onderraden, alsmede op de buitenlandse bezoeken, de gesprekken met derden en de overige externe optredens van de Minister-President. Deze advisering ligt voor het grootste deel bij het Kabinet van de Minister-President (KMP) en het secretariaat van de ministerraad. De woordvoering van de Minister-President en de ministerraad is een taak van de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD).

De Rijksvoorlichtingsdienst coördineert voorts het algemene communicatiebeleid van de Rijksoverheid. Hiertoe zijn alle departementen vertegenwoordigd in de VoorlichtingsRaad (VoRa). Leidende kernbegrippen zijn eenheid in presentatie naar inhoud en vorm, adequate beschikbaarheid, toegankelijkheid en herkenbaarheid van informatie, en het duiden en gebruiken van signalen uit de samenleving.

Het regeringsbeleid is gebaat bij inzichten in ontwikkelingen en vraagstukken die op langere termijn de samenleving beïnvloeden. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) draagt op een wetenschappelijk gefundeerde manier aan dergelijke inzichten bij. De raad heeft tot taak tijdig te wijzen op tegenstrijdigheden in en te verwachten knelpunten voor het regeringsbeleid, dilemma's te formuleren over de grote beleidsvraagstukken en beleidsalternatieven aan te dragen. De WRR kan zich bezighouden met alle gebieden van (potentieel) regeringsbeleid.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister-President is als voorzitter van de ministerraad (art. 45, lid 2 en 3 Grondwet) verantwoordelijk voor «het bevorderen van de eenheid van het algemene regeringsbeleid». Dat komt op verschillende manieren tot uitdrukking. Zo spreekt de Minister-President na afronding van het formatieproces namens het nieuwe kabinet de regeringsverklaring uit en gaat hij daarover met de Tweede Kamer in debat. Voorts verantwoordt de Minister-President zich jaarlijks over het algemene regeringsbeleid tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen na Prinsjesdag. De Minister-President is ook verantwoordelijk voor het in stand houden en zo nodig aanpassen van het stelsel van overleg en besluitvorming, zoals dat vorm krijgt in de ministerraad en onderraden. Voorts is de Minister-President verantwoordelijk voor coördinatie van het algemene communicatiebeleid, zoals het bevorderen van de eenheid in presentatie en adequate publiekscommunicatie. Het Ministerie van Algemene Zaken ondersteunt de Minister-President in zijn rol als voorzitter van de rijksministerraad, van de ministerraad en van de onderraden van de ministerraad alsmede in zijn rol als lid van de Europese Raad en als verantwoordelijke voor de coördinatie van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

De Minister-President heeft een aantal verantwoordelijkheden op het gebied van buitenlands beleid. Deze houden onder meer verband met zijn lidmaatschap van de Europese Raad. Voorts vertegenwoordigt de Minister-President Nederland op diverse internationale bijeenkomsten, zoals topontmoetingen van de VN en de NAVO. Ook brengt hij, in overleg met de Minister van Buitenlandse Zaken, bezoeken aan landen en regio's indien het bredere Nederlandse belang daarmee is gediend. Verder heeft de Minister-President een bijzondere verantwoordelijkheid ten aanzien van het Koninklijk Huis. Alle ministers dragen op grond van artikel 42 van de Grondwet ministeriële verantwoordelijkheid, maar in de praktijk is het in de eerste plaats de Minister-President die daarover in de Kamer verantwoording aflegt, eventueel met één of meer andere betrokken ministers.

C. Beleidswijzigingen

Er zijn geen beleidswijzigingen.

D. Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel Budgettaire gevolgen van beleid artikel Eenheid van het algemeen regeringsbeleid (bedragen x € 1.000)							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verplichtingen	55.654	59.107	58.308	58.338	58.346	60.090	62.154
Uitgaven	55.654	59.107	58.308	58.338	58.346	60.090	62.154
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>			94,2%				
1 Coördinatie van het algemeen communicatie- en regeringsbeleid (RVD) apparaatsuitgaven	1.597	2.167	2.198	2.199	2.205	2.868	4.932
2 Bijdrage aan de lange termijn beleidsontwikkeling (WRR) apparaatsuitgaven	520	594	594	594	594	594	594
3 Apparaatsuitgaven	29.004	33.017	31.351	31.379	31.381	32.463	32.463
Personele uitgaven	18.854						
– waarvan eigen personeel	16.885						
– waarvan externe inhuur	496						
– waarvan overige personele uitgaven	1.473						
Materiële uitgaven	10.150						
– waarvan ICT	2.486						
– waarvan bijdrage aan SSO's	4.962						
– waarvan overige materiële uitgaven	2.702						
4 Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB)	–	–	591	592	592	592	592
Bijdrage agentschap							
5 Dienst Publiek en Communicatie	24.533	23.329	23.574	23.574	23.574	23.573	23.573
Ontvangsten	4.111	4.402	4.402	4.402	4.402	4.402	4.402

E. Toelichting

De bijdrage voor het categoriemanagement aan het Ministerie van Financiën loopt in 2021 af. Dit verklaart het verschil tussen het budget in de jaren 2021 en 2022.

1 Coördinatie van het algemene communicatie- en regeringsbeleid

Algemeen Regeringsbeleid

Beraadslaging en besluitvorming over het algemene regeringsbeleid en de bevordering van de eenheid van beleid is de taak van de ministerraad. Deze staat onder voorzitterschap van de Minister-President. Het Kabinet van de Minister-President ondersteunt de Minister-President in deze taak in nauwe samenwerking met de Rijksvoorlichtingsdienst.

Uit het oogpunt van taakverdeling en efficiënte besluitvorming worden voorstellen waarover de ministerraad dient te besluiten veelal eerst voorgelegd aan een onderraad van de ministerraad. Een dekkend stelsel van onderraden bestrijkt het gehele terrein van rijksbeleid. De Minister-President is voorzitter van alle onderraden. Naast de ministerraad functioneert de ministerraad van het Koninkrijk (de zogeheten rijksministerraad). Aan de vergaderingen van de rijksministerraad nemen naast de leden van de ministerraad gevolmachtigde ministers van Aruba, Curaçao en Sint Maarten deel. In de vergadering van de rijksministerraad komen alle aangelegenheden van het Koninkrijk die meer dan één van de landen raken aan de orde.

Gemeenschappelijk Communicatiebeleid

De Rijksvoorlichtingsdienst en de directies Communicatie van de andere ministeries werken intensief samen om het gemeenschappelijke communicatiebeleid van de Rijksoverheid vorm te geven en uit te voeren. In de Voorlichtingsraad (VoRa) komen alle directeuren Communicatie samen. De VoRa ontwikkelt initiatieven op het vlak van overheidscommunicatie, adviseert de ministerraad hierover (gevraagd en ongevraagd) en bundelt de uitvoering via het agentschap Dienst Publiek en Communicatie (DPC).

Rijks- en kabinetsbrede communicatie

Het communicatiebeleid is geënt op drie kernbegrippen: eenduidigheid, herkenbaarheid en toegankelijkheid. Deze krijgen concreet vorm in bijvoorbeeld afstemming tussen publieks- en persvoorlichters, persberichten over ministerraadsbesluiten, het beheer van de rijksbrede huisstijl, communicatie in campagnes, rijksbrede interne communicatie en de verdere ontwikkeling en het beheer van de rijksbrede website www.rijks-overheid.nl.

De VoRa stelt elk jaar een gemeenschappelijk jaarprogramma op voor efficiënte en effectieve communicatie van kabinet en Rijksoverheid. In het jaarprogramma staan meerjarige ambities op het gebied van gemeenschappelijke communicatie: communicatie over kabinetsbeleid, een behulpzame overheid, en een participerende rijksoverheid.

Binnen deze drie meerjarige ambities worden jaarlijks projecten vastgesteld die onder de verantwoordelijkheid van de VoRa worden uitgevoerd, bijvoorbeeld het opstellen van rijksbrede richtlijnen voor sociale media, het beter benutten van gedragskennis, en het beter in kaart brengen van de omgeving, bijvoorbeeld door signalen uit de samenleving op te vangen en beschikbaar te stellen voor beleidsontwikkeling. Voorts past de VoRa in het project Informatie op Maat mogelijkheden toe om overheidsinformatie beter aan te laten sluiten op de context van mensen en informatie overheidsbreed aan te bieden.

2 Bijdrage aan de lange termijn beleidsontwikkeling

De WRR geeft de regering gevraagd en ongevraagd advies over maatschappelijke vraagstukken die onderwerp zijn of kunnen worden van het regeringsbeleid. De raad kan zelfstandig en onafhankelijk onderwerpen agenderen die naar zijn oordeel een grote mate van urgentie en maatschappelijke relevantie bezitten. Tegelijkertijd staat de raad in nauwe verbinding met de ambtelijke en politieke instanties die betrokken zijn bij de totstandkoming van het regeringsbeleid. De raad stelt zijn voorgenomen activiteiten vast in een werkprogramma, na overleg met de Minister-President, gehoord de ministerraad.

Werkterrein en voorgenomen activiteiten

De WRR houdt zich bezig met een aantal brede thema's die als volgt kunnen worden geformuleerd:

1) Welvaart en welzijn, 2) Burger en overheid, en 3) Nederland in de wereld. Door zijn oriëntatie op de langere termijn, multidisciplinaire aanpak en focus op sectoroverstijgende vraagstukken vormt de WRR een verbindende schakel tussen kennis en beleid en draagt daarmee bij aan de eenheid van het regeringsbeleid.

De WRR heeft het plan om deze thema's in 2018 te concretiseren in zijn werkprogramma. Voor de inhoudelijke beschrijvingen van de projecten wordt verwezen naar de website van de WRR: www.wrr.nl.

Werkwijze

De WRR hanteert een werkwijze die uitgaat van productdifferentiatie en maatwerk. Naast advisering via schriftelijke rapportages aan de regering, verkennende studies, artikelen, essays en internetbijdragen organiseert de raad ook mondelinge briefings en bijdragen aan een gerichte beleidsdialoog met het kabinet en de beide Kamers. Behalve de regering, het parlement, de ambtelijke en bestuurlijke wereld benutten ook andere partijen in de samenleving de inzichten van de WRR, zoals non-profitorganisaties, de media en het bedrijfsleven. De raad organiseert expertmeetings, conferenties, workshops en debatten, vaak ook in samenwerking met universiteiten, onderzoeksinstituten, andere adviesraden en de planbureaus. Ter bevordering van de «netwerksynergie» met de adviescolleges van de Kaderwet Adviescolleges en de planbureaus, voert de raad regulier overleg met de voorzitters en secretarissen van deze instellingen. Op deze wijze draagt de raad bij aan het verbinden van de werelden van wetenschap, advisering en beleid, en aan het actief agenderen van maatschappelijke vraagstukken in het publieke debat.

Prestatiegegevens

De WRR heeft de taak complexe, weerbarstige onderwerpen en beleidsdilemma's te agenderen. Soms «leeft» een onderwerp al bij de start van WRR-project en hebben de bijdragen van de raad direct en meetbaar invloed, soms gaat er geruime tijd overheen voordat ze doorwerking hebben in het beleid of het maatschappelijke debat. De tabel biedt een kwantitatief overzicht van de output.

Prestatiegegevens	2018
Rapporten, Verkenningen, Policy Briefs	7
Overige publicaties	4
Mondelinge briefings voor, en gesprekken met bewindsliden en Kamerleden	15
Overige briefings met beleidsmakers	15
Conferenties, workshops, expertmeetings	15
Lezingen en debatten	50

4 Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB)

Op grond van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2017 (Wiv) is er een Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB), die belast is met het toetsen van de rechtmatigheid van de door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties of Minister van Defensie gegeven toestemming tot het inzetten van bijzondere bevoegdheden door de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) respectievelijk de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD). De Minister-President, Minister van Algemene Zaken, is verantwoordelijk voor het beheer van de TIB.

Met de inwerkingtreding van de nieuwe WIV per 2018, is voorzien in de oprichting van de TIB. 2018 zal in het teken staan van de start en verdere inrichting van de werkzaamheden van de TIB, te beginnen met de benoeming van drie leden en een secretariaat. De commissie zal zich in het eerste jaar, naast haar wettelijke taak, voornamelijk bezig houden met het nader uitwerken van de werkprocessen. Hierbij staat de onafhankelijke toetsing door de TIB voorop, maar zal ook rekening worden gehouden met het optimaal functioneren van het operationele proces van de inlichtingendiensten.

2.3 Agentschap Dienst Publiek en Communicatie

2.3.1 Begroting van baten en lasten

De kwaliteit van het rijksbeleid staat of valt bij de uitvoering ervan. Voor de communicatiediscipline is die uitvoering door het Rijk belegd bij het Agentschap Dienst Publiek en Communicatie (DPC). De baten-lastendienst Dienst Publiek en Communicatie is belast met:

- Ondersteunen van de rijksoverheid bij het gezamenlijk verbeteren van de communicatie met publiek en professionals;
- Ontwikkelen en in stand houden van gemeenschappelijke voorzieningen ten behoeve van de overheidscommunicatie;
- Rijksbreed adviseren, begeleiden en inkoop van communicatiebestedingen als Inkoop Uitvoeringscentrum (IUC) en aankoopcentrale voor de categorie communicatie.

Begroting van baten-lastenagentschap DPC voor het jaar 2018 (Bedragen x € 1.000)							
	2016 Stand Slotwet	2017 Vastgestelde begroting	2018	2019	2020	2021	2022
Baten							
Omzet moederdepartement	24.158	22.586	23.574	23.574	23.574	23.573	23.573
Omzet overige departementen	48.203	37.909	38.873	38.967	39.017	39.018	39.018
Omzet derden	21.666	26.303	26.956	26.956	26.956	26.956	26.956
Rentebaten	0	0	0	0	0	0	0
Vrijval uit voorzieningen	16	0	0	0	0	0	0
Bijzondere baten	37	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	94.080	86.798	89.402	89.497	89.547	89.547	89.547
Lasten							
Apparaatskosten							
– Personele kosten	13.095	11.367	11.878	11.756	11.756	11.756	11.756
– waarvan eigen personeel	11.078	10.367	10.878	10.756	10.756	10.756	10.756
– waarvan externe inhuur	1.472	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
– waarvan overige personele kosten	546	0	0	0	0	0	0
– Materiële kosten	81.108	75.431	77.524	77.741	77.791	77.791	77.791
– waarvan ICT	5.598	6.100	7.008	7.235	7.238	7.238	7.238
– waarvan bijdrage aan SSO's	0	0	0	0	0	0	0
– waarvan overige materiële kosten	75.510	69.331	70.516	70.506	70.553	70.553	70.553
Rentelasten	0	0	0	0	0	0	0
Afschrijvingskosten	0	0	0	0	0	0	0
Overige kosten							
– dotaties voorzieningen	209	0	0	0	0	0	0
– bijzondere lasten	19	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	94.431	86.798	89.402	89.497	89.547	89.547	89.547
Saldo van baten en lasten	– 351	0	0	0	0	0	0

Baten

Omzet moederdepartement

Dit betreft de vergoeding c.q. bijdrage van het moederdepartement voor opdrachten voortkomend uit de uitvoering van collectieve taken voor de (in de VoRa) samenwerkende departementen. Deze post bevat de bijdrage voor producten die gefinancierd worden vanuit de Taakbijdrage. Dit is een bijdrage die door alle ministeries in het verleden is overgeboekt naar het Ministerie van Algemene Zaken voor de uitvoering van het gemeenschappelijke communicatiebeleid.

Product	Taakbijdrage per product 2018	Taakbijdrage per product realisatie 2016
Inkoopadvies	1.974	2.128
Campagnes	1.418	1.436
Beeldmateriaal	1.121	1.140
Opleidingsprogramma's	1.605	1.395
Communicatieonderzoek	1.587	1.664
Rijksporaal	647	705
Vraagbeantwoording	2.750	2.932
Rijksoverheid.nl	4.025	3.815
Online advies	8.449	8.943
Totaal	23.574	24.158

Omzet overige departementen

De omzet bevat tevens de media-inkoop van de overige departementen die via DPC plaatsvindt. Het gaat hierbij om een geraamd bedrag van ruim € 25 miljoen in 2018 met name media-inkoop verricht door alle ministeries. Dit betreft dus geen reguliere bijdragen van de departementen. De kosten die hiermee samenhangen zijn terug te vinden binnen de materiële kosten.

Omzet derden

Naast de departementen en de daaronder ressorterende organisaties kunnen ook zbo's, rwt's, staatsdeelnemingen en medeoverheden gebruik maken van de complete mediadienstverlening.

Het aandeel in de totale mediaomzet van deze derden bedraagt ongeveer de helft van het totale volume van circa € 50 miljoen. Door de bijdrage van deze derden in de omzet is DPC in staat betere tarieven te verkrijgen bij de media-exploitanten. Op deze manier draagt de omzet van deze derden bij aan lagere uitgaven voor de rijksoverheid voor de inkoop van mediaruimte.

Lasten

Personele kosten

De post personeelskosten omvat de kosten van ambtelijk personeel en uitzendkrachten. De formatie van DPC bedraagt in 2018 147,6 fte.

Materiële kosten

Het grootste deel van de materiële kosten wordt bepaald door de inkoop van mediaruimte. In 2018 wordt een lichte stijging verwacht ten op zichte van vastgestelde begroting 2017. De dienst is gehuisvest in panden van het Ministerie van Algemene Zaken. De uitgaven voor de gebruikerszaken

lopen via de begroting van dit ministerie en worden voor een deel aan het moederdepartement betaald via de vergoeding voor ontvangen diensten. De huisvesting van Algemene Zaken maakt geen deel uit van het rijkshuisvestingsstelsel.

Saldo van baten en lasten

Verwacht resultaat is dat de kosten volledig gedekt worden door de opbrengsten.

2.3.2 Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht over het jaar 2018 (Bedragen x € 1.000)							
	2016 Stand Slotwet	2017 Vastgestelde begroting	2018	2019	2020	2021	2022
Rekening courant RHB 1 januari + stand depositorekeningen	19.171	18.934	21.556	21.556	21.556	21.556	21.556
+/- totaal ontvangsten operationele kasstroom	101.337	PM	PM	PM	PM	PM	PM
-/- totaal uitgaven operationele kasstroom	98.715	PM	PM	PM	PM	PM	PM
Totaal operationele kasstroom	2.622	PM	PM	PM	PM	PM	PM
-/- Totaal investeringen	n.v.t.	0	0	0	0	0	0
+/- Totaal boekwaarde desinvesteringen	n.v.t.	0	0	0	0	0	0
Totaal investeringskasstroom	0	0	0	0	0	0	0
-/- eenmalige uitkering aan moederdepartement	- 237	0	0	0	0	0	0
+/- eenmalige storting door moederdepartement	n.v.t.	0	0	0	0	0	0
-/- aflossingen op leningen	n.v.t.	0	0	0	0	0	0
+/- beroep op leenfaciliteit	n.v.t.	0	0	0	0	0	0
Totaal financieringskasstroom	- 237	0	0	0	0	0	0
Rekening courant RHB stand 31 december + stand depositorekeningen (=1+2+3+4)	21.556	18.934	21.556	21.556	21.556	21.556	21.556

Toelichting

Het kasstroomoverzicht geeft inzicht in de kapitaaluitgaven en -ontvangsten en geeft aan hoeveel kasmiddelen in de verslagperiode beschikbaar komen c.q. zijn gekomen (de herkomst van middelen) en op welke wijze gebruik wordt of is gemaakt van deze kasmiddelen (de besteding van middelen).

Het liquiditeitssaldo wordt veroorzaakt doordat het saldo van de nog te betalen facturen aan media-exploitanten neerslaat bij DPC als liquide middelen. Daarnaast leidt een vaak relatief hoge media omzet in het vierde kwartaal tot een hoger liquiditeitssaldo. Dit effect loopt echter weg in de eerste maand van het daarop volgende jaar.

2.3.3 Overzicht doelmatigheidsindicatoren

In onderstaande tabel is informatie weergegeven over de doelmatigheidsindicatoren van DPC.

Indicator	Realisatie 2016	Norm 2017	Norm 2018
Saldo baten en lasten	– 0,40%	0%	0%
FTE-totaal (excl. externe inhuur)	134,7	Max. 147,6	Max. 147,6
Ziekteverzuimpercentage	3,6%	3,8%	3,8%
Media-index RTV	33,9%	25%	25%
Media-index Interactieve Media	19,3%	10%	10%
Media-index Print	33,1%	32%	32%
Aantal beantwoorde vragen per telefoon	238.340	230.000	230.000
Service niveau telefonie	82,3%	80% binnen 40 sec.	80% binnen 40 sec.
Burgertevredenheid telefonie	4,3	4,0	4,0
Aantal beantwoorde vragen per e-mail	88.924	89.000	89.000
Service niveau e-mail	99,0%	95% binnen 2 werkdagen	95% binnen 2 werkdagen
Burgertevredenheid e-mail	3,2	3,0	3,0
Aantal bezoeken Rijksoverheid.nl per jaar	55.260.000	55.000.000	55.000.000
Burgertevredenheid Rijksoverheid.nl per jaar	7,0	7,0	7,0
Toegankelijkheid Rijksoverheid.nl	–	Goed	Goed
Aantal bezoeken Platform Rijksoverheid Online	12.992.460	31.000.000	31.000.000
Beschikbaarheid Platform Rijksoverheid Online	99,99%	99,90%	99,90%
Veiligheid Platform Rijksoverheid Online	100%	100%	100%
Informatiebeveiliging Platform Rijksoverheid Online	BIR: in control	BIR: in control	BIR: in control
Toegankelijkheid Platform Rijksoverheid Online	–	Goed	Goed

Toelichting

Deze indicatoren geven inzicht op de dienstverlening van DPC met het grootste deel van de totale omzet.

Saldo van baten en lasten

Het saldo van baten en lasten als percentage van de totale baten. DPC streeft er naar kostendekkend te zijn.

FTE-totaal (exclusief externe inhuur)

Deze indicator geeft aan hoe de ambtelijke formatie van DPC zich in fulltime equivalenten (fte) ontwikkelt en geeft het maximum aantal in te zetten fte weer. Naast inzet van ambtelijke fte's is tevens sprake van externe inhuur.

Ziekteverzuimpercentage

Het ziekteverzuim wordt uitgedrukt in een voortschrijdend jaargemiddeld percentage per kalenderjaar. DPC streeft ernaar om onder de Verbaan-norm te blijven.

Media-index RTV

Deze index geeft het netto inkoopvoordeel weer dat behaald wordt door het collectief inkopen van mediaruimte op radio en televisie in plaats van per individuele opdrachtgever. De tarieven voor individuele opdrachtgevers worden bepaald op basis van een benchmark, waarover het rijksmediabureau beschikt. Als gevolg van fors lagere RTV-bestedingen daalt de norm ten opzichte van 2016.

Media-index Interactieve Media

De index interactieve media geeft het netto inkoopvoordeel weer dat behaald wordt door het collectief inkopen van mediaruimte op alle interactieve media. Er wordt geen inkoopvoordeel behaald wanneer mediaruimte is verkregen door middel van een veiling. De norm is daarom vanaf 2017 neerwaarts aangepast omdat interactieve media steeds vaker wordt ingekocht met behulp van veilingen.

Media-index Print

Deze index geeft het bruto inkoopvoordeel weer dat behaald wordt door het collectief inkopen van mediaruimte in alle printtitels en out-of-home mogelijkheden. Beide mediumtypen zijn nog steeds grotendeels traditioneel georganiseerd en hanteren een (bruto-)tariefkaart als uitgangspunt voor de tarief bepaling in tegenstelling tot vrijwel alle andere mediumtypen.

Aantal beantwoorde vragen per telefoon

Deze indicator geeft het aantal beantwoorde vragen voor het kanaal telefonie. Hiervoor geldt geen norm, alleen een verwachting.

Service niveau telefonie

Deze indicator geeft aan binnen hoeveel tijd een telefonisch gestelde vraag correct afgehandeld dient te worden.

Burgertevredenheid telefonie

Resultaat van het Burgertevredenheidsonderzoek. In dit onderzoek wordt de kwaliteit van de telefonische vraagbeantwoording vanuit burgerperspectief beoordeeld.

Aantal beantwoorde vragen per e-mail

Deze indicator geeft het aantal beantwoorde vragen voor het kanaal e-mail. Hiervoor geldt geen norm, alleen een verwachting.

Service niveau e-mail

Deze indicator geeft aan binnen hoeveel tijd een via e-mail gestelde vraag correct afgehandeld dient te worden.

Burgertevredenheid e-mail

Resultaat van het Burgertevredenheidsonderzoek. In dit onderzoek wordt de kwaliteit van de vraagbeantwoording via e-mail vanuit burgerperspectief beoordeeld.

Aantal bezoeken Rijksoverheid.nl

Deze indicator geeft het aantal bezoeken per jaar aan de website Rijksoverheid.nl, de gemeenschappelijke website van de ministeries met uitleg over beleid en wet- en regelgeving. Voor het aantal bezoeken geldt geen norm, alleen een verwachting.

Burgertevredenheid Rijksoverheid.nl

Resultaat van een onafhankelijke meting via het online Burgertevredenheidsonderzoek. In dit onderzoek wordt de kwaliteit van de website Rijksoverheid.nl vanuit burgerperspectief beoordeeld.

Toegankelijkheid Rijksoverheid.nl

In samenspraak met stichting Accessibility (dit is het onafhankelijke Nederlandse expertise- en onderzoeksinstituut voor ICT-toegankelijkheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen op het gebied van internet, software en elektronische toepassingen) wordt voor 2018 een beoordelingsmethodiek ontwikkeld die tot een geschaald oordeel leidt: uitstekend, goed, redelijk, matig, onvoldoende. Dit oordeel is gebaseerd op zowel de opzet als de werking van het functioneel-technische deel van het Platform als geheel en van het redactionele deel van de website Rijksoverheid.nl.

Aantal bezoeken Platform Rijksoverheid Online

Deze indicator geeft het aantal bezoeken per jaar aan het Platform Rijksoverheid Online exclusief de bezoeken aan de website Rijksoverheid.nl en Government.nl. Op het Platform staat een groot aantal specifieke websites van ministeries inclusief uitvoeringsorganisaties. Het Platform biedt veiligheid, voldoen aan toegankelijkheid en efficiency. Voor het aantal bezoeken geldt geen norm, alleen een verwachting.

Beschikbaarheid Platform Rijksoverheid Online

Deze indicator staat voor de beschikbaarheid van het Platform Rijksoverheid Online en daarmee de toegang tot informatie voor de bezoekers op het Platform. Hierop staan Rijksoverheid.nl en vele websites van de ministeries inclusief uitvoeringsorganisaties.

Veiligheid Platform Rijksoverheid Online

Dit betreft de beoordeling door Internet.nl op moderne, betrouwbare internetstandaarden:

- IPv6: bereikbaar via modern internetadres
- DNSSEC: bescherming tegen de omleiding naar valse e-mailadressen
- HTTPS: voldoende beveiligde verbinding

Informatiebeveiliging Platform Rijksoverheid Online

Deze indicator toont de naleving van het Besluit Informatiebeveiliging Rijksoverheid (BIR) aan. Het Platform Rijksoverheid Online is een kritisch ICT-systeem dat in beginsel tweejaarlijks wordt ge-audit door de Auditdienst Rijksoverheid (ADR). De norm is dat AZ/DPC een «BIR: in control» verklaring heeft.

Toegankelijkheid Platform Rijksoverheid Online

In samenspraak met de Stichting Accessibility wordt voor 2018 een beoordelingsmethodiek ontwikkeld die tot een geschaald oordeel leidt: uitstekend, goed, redelijk, matig, onvoldoende. Dit oordeel is gebaseerd op zowel de opzet als de werking van het functioneel-technische deel van het Platform.

3. KABINET VAN DE KONING

A. Algemene doelstelling

Het Kabinet van de Koning ondersteunt als kleine, eigenstandige overheidsorganisatie de Koning ten behoeve van de uitoefening van diens constitutionele taken en fungeert als schakel tussen de Koning en de overige leden van de regering en bestuurlijke autoriteiten. Het Kabinet van de Koning valt onder de ministeriële verantwoordelijkheid van de Minister-President.

De taken van het Kabinet van de Koning omvatten met name:

- a. Informeren van de Koning ten behoeve van zijn gesprekken met binnenlandse en buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders, staats- en andere buitenlandse bezoeken, bezoeken aan andere landen van het koninkrijk en werkbezoeken. Voorbeelden van ontvangsten zijn het aanbieden van geloofsbrieven door ambassadeurs van andere landen en het beëdigen van hoge functionarissen waarvoor in de wet is vastgelegd dat dit geschiedt ten overstaan van de Koning. Bezoeken van de Koning omvatten, naast de genoemde buitenlandse bezoeken, onder meer werkbezoeken met ministers en staatssecretarissen en streekbezoeken.
- b. Tijdig en in correcte vorm aan de Koning ter tekening voorleggen van alle door de ministeries en de Staten-Generaal aangeboden stukken en het verzorgen van de daarbij behorende correspondentie.
- c. Opstellen en overbrengen van boodschappen aan andere staatshoofden en aan internationale autoriteiten.
- d. Behandelen en doorgeleiden van aan de Koning gerichte verzoekschriften. Deze brieven worden bij het Kabinet van de Koning aan de hand van een analyse van de onderhavige problematiek overgedragen aan de bewindspersoon die verantwoordelijk is voor het beleidsterrein.
- e. Registreren, bewaren en aan het Nationaal Archief overdragen van wetten en koninklijke besluiten.

De personele inzet voor de uitvoering van deze taken bedraagt 25,5 fte.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister-President, Minister van Algemene Zaken, is verantwoordelijk voor het beheer van de begrotingsstaat van het Kabinet van de Koning. Tussen het Ministerie van Algemene Zaken en het Kabinet van de Koning zijn afspraken gemaakt over de dienstverlening van het ministerie en de van toepassing zijnde planning & controlcyclus.

C. Beleidswijzigingen

N.v.t.

D. Budgettaire gevolgen

Opbouw verplichtingen/ uitgaven (Bedragen x € 1.000)							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017		2.390	2.372	2.373	2.376	2.376	–
Mutaties 1e suppletoire begroting 2017		82	59	60	60	61	61
Nieuwe mutaties:							
Extrapolatie		–	–	–	–	–	2.376
Stand ontwerpbegroting 2018	2.410	2.472	2.431	2.433	2.436	2.437	2.437

Opbouw ontvangsten (Bedragen x € 1.000)							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017		2.390	2.372	2.373	2.376	2.376	–
Mutaties 1e suppletoire begroting 2017		82	59	60	60	61	61
Nieuwe mutaties:							
Extrapolatie		–	–	–	–	–	2.376
Stand ontwerpbegroting 2018	2.429	2.472	2.431	2.433	2.436	2.437	2.437

E. Toelichting artikelonderdeel

De uitgaven van het Kabinet van de Koning worden rechtstreeks doorbelast naar de begroting van de Koning. Deze doorbelasting leidt tot ontvangsten op de begrotingsstaat van het Kabinet van de Koning.

4. COMMISSIE VAN TOEZICHT BETREFFENDE DE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

A. Algemene doelstelling

Op grond van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (Wiv) is er een Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD), die belast is met:

- a. het toezicht op de rechtmatigheid van de uitvoering van hetgeen bij of krachtens de Wiv en de Wet veiligheidsonderzoeken is gesteld;
- b. het gevraagd of ongevraagd inlichten en adviseren van de bij de Wiv betrokken ministers (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Defensie en Algemene Zaken) aangaande de door de commissie geconstateerde bevindingen;
- c. het ongevraagd adviseren van de betrokken ministers over het uitbrengen van verslag aan personen, ten aanzien van wie bepaalde bevoegdheden zijn uitgeoefend door de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst of de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst;
- d. het onderzoeken en beoordelen van klachten;
- e. het onderzoeken en beoordelen van een melding van een vermoeden van een misstand.

B. Rol en verantwoordelijkheid

De Minister-President, Minister van Algemene Zaken, is verantwoordelijk voor het beheer van de begrotingsstaat van de CTIVD. Tussen het Ministerie van Algemene Zaken en de CTIVD zijn afspraken gemaakt over de dienstverlening op het gebied van de bedrijfsvoering door het ministerie en de van toepassing zijnde planning & controlcyclus.

C. Beleidswijzigingen

Nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten

Met de inwerkingtreding van de nieuwe Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten (WIV2017) wordt voorgesteld de rol van de CTIVD als volgt te wijzigen:

- de CTIVD wordt als zelfstandige onafhankelijke klachtinstantie gepositioneerd, die tot voor de desbetreffende Minister bindende klachtoordelen kan komen;
- de CTIVD wordt belast met de behandeling van meldingen van medewerkers uit de inlichtingen- en veiligheidsdiensten in verband met vermoede misstanden (klokkenluidersregeling).

Hiertoe worden bij de CTIVD twee afdelingen ingesteld: een afdeling toezicht en een afdeling klachtbehandeling. De memorie van toelichting van het wetsontwerp zegt hierover:

«De afdeling toezicht bestaat uit drie leden, onder wie de voorzitter; daarbij wordt het voorzitterschap vervuld door de voorzitter van de CTIVD. De afdeling klachtbehandeling bestaat uit een voorzitter en ten minste twee andere leden. De voorzitter van de afdeling klachtbehandeling is tevens lid van de CTIVD; de andere leden van de afdeling klachtbehandeling zijn dat niet. De CTIVD komt aldus uit vier leden te bestaan.» (artikel 98, eerste lid, Kamerstukken II, 2016–2017, [34 588](#), nr. 3).

De bestaande regeling voor het toezicht door de CTIVD blijft ongewijzigd. De uitbreiding van de reikwijdte van de onderzoeksbevoegdheden van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten in de Wiv zal ook gevolgen hebben voor het toezicht van de CTIVD. De technologische ontwikkelingen bij beide diensten vergen een versterking van de informatiedeskundigheid

van de CTIVD. Hier wordt in voorzien zodra de nieuwe wet in werking treedt. De Tweede Kamer is hier per brief van 2 mei 2017 (Kamerstukken II, 2016–2017, [34 588, nr. 67](#)) over geïnformeerd.

D. Budgettaire gevolgen

Opbouw verplichtingen/ uitgaven (Bedragen x € 1.000)							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017		1.620	1.620	1.620	1.620	1.620	–
Mutaties 1e suppletoire begroting 2017		338	38	38	38	38	38
Nieuwe mutaties:							
Extrapolatie		–	–	–	–	–	1.620
Nieuwe WIV		–	836	836	836	836	836
Stand ontwerpbegroting 2018	1.263	1.958	2.494	2.494	2.494	2.494	2.494

Opbouw ontvangsten (Bedragen x € 1.000)							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017		0	0	0	0	0	0
Mutaties 1e suppletoire begroting 2017		0	0	0	0	0	0
Stand ontwerpbegroting 2018	18	0	0	0	0	0	0

E. Toelichting artikelonderdeel

Het bedrag zoals vermeld in de tabellen omvat de personele en materiële uitgaven voor het uitvoeren van de taken zoals vermeld onder de algemene doelstelling.

BIJLAGEN

1. Verdiepingshoofdstuk

Eenheid van het algemeen regeringsbeleid

Uitgaven beleidsartikel (Bedragen x € 1.000)						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	59.461	58.138	58.148	58.156	59.876	–
Mutatie nota van wijziging 2017	–	–	–	–	–	–
Mutatie amendement 2017	–	–	–	–	–	–
Mutaties 1e suppletoire begroting 2017	– 342	– 671	– 652	– 652	– 628	1.436
Nieuwe mutaties:						
1 Extrapolatie	–	–	–	–	–	59.876
2 Overboeking bijdrage subsidie Stichting Parlementaire Geschiedenis (BZK)	– 10	–	–	–	–	–
3 Overboeking interne communicatiepool	–	250	250	250	250	250
4 Overboeking ICT arbeidsmarktcampagnes in 2017	– 2	–	–	–	–	–
5 Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB)	–	591	592	592	592	592
Stand ontwerpbegroting 2018	59.107	58.308	58.338	58.346	60.090	62.154

Ontvangsten beleidsartikel (Bedragen x € 1.000)						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Stand ontwerpbegroting 2017	4.365	4.365	4.365	4.365	4.365	–
Mutatie Nota van Wijziging 2017	–	–	–	–	–	–
Mutatie amendement 2017	–	–	–	–	–	–
Mutaties 1e suppletoire begroting 2017	37	37	37	37	37	37
Nieuwe mutaties:						
1 Extrapolatie	–	–	–	–	–	4.365
Stand ontwerpbegroting 2018	4.402	4.402	4.402	4.402	4.402	4.402

2. Moties en toezeggingen

Omschrijving van de motie of toezegging	Vindplaats	Stand van zaken
De in het debat gemaakte opmerkingen over viering 100 jaar algemeen kiesrecht/onderwijsvrijheid zal door de Minister-President worden doorgeleid naar de Minister van BZK.	Begrotingsbehandeling 2017, 27 oktober 2016	De toezegging is uitgevoerd en de Minister van BZK verkent thans de mogelijkheden voor een dergelijke viering.
De Minister-President zet zich er voor in dat ook de beëdigingsplechtigheid van het volgende kabinet (onder zijn leiding) zal worden geregistreerd door camera's.	Begrotingsbehandeling 2016, 27 oktober 2016	De Minister-President zal zich hiervoor inzetten.
De Minister-President zal in de ministerraad de oproep aan alle bewindspersonen doen om de termijnen voor de beantwoording van schriftelijke Kamervragen in acht te nemen.	Begrotingsbehandeling 2017, 27 oktober 2016	De toezegging is uitgevoerd.

3. Evaluatie- en overig onderzoek

Soort onderzoek	Titel/ onderwerp	Artikel	Start	Afronding	Vindplaats
1. Onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid					
1b. Ander onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Jaarevaluatie campagnes 2016	1	1-1-2016	17-5-2017	https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/campagnes/documenten/kamerstukken/2017/05/17/jaarevaluatie-campagnes-rijksoverheid-2016
1b. Ander onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid	Evaluatie TIB	1	2020	2020	